

Mijn ogen bleven het toestel volgen

Gerard Geverink was als 16-jarige jongen getuige van het neerstorten van een Britse bommenwerper net buiten Lochem. Hij ging een dag later op zoek naar de restanten van het wrak. Daar trof hij de piloot aan, een 23-jarige Engelsman. © Arjan Gotink

Door Judah Bolink 03-05-23

Het is 23 september 1944, laat op de avond. Gerard Geverink staat buiten. Wakker gemaakt door lawaai van Britse bommenwerpers die komen overvliegen. Dan licht plots de hemel op. Een brandend vliegtuig scheert over Lochem. Een dag later treft hij de piloot dood aan. „*Dat beeld staat voor altijd op mijn netvlies gebrand.*”

Als 16-jarige vond Gerard (1928) uit Lochem een dode Engelse piloot: ‘Mijn ogen bleven het toestel volgen’

Het is meer dan 78 jaar geleden. Toch kan hij erover vertellen alsof het gisteren was. Sommige details zijn mogelijk wat vervaagd of vervormd, maar als hij begint te praten kun je aan zijn ogen zien dat zijn gedachten hem terugvoeren. Naar september 1944, naar de dag na zijn zestiende verjaardag.

Veiliger

„*Alles in huis dreunde*”, zegt Geverink, die nooit eerder echt zijn verhaal deed. „*Dat was vaker zo als bommenwerpers kwamen overvliegen. Mijn*

vader en ik gingen dan vaak kijken. We hadden zelfs twee grote gaten gegraven in onze tuin, waar we dan in konden zitten. Om onszelf een veiliger gevoel te geven.”

Die avond zit hij niet in het gat. Zijn vader is er ook niet bij. Het is zaterdag 23 september 1944 en de dan zestienjarige Geverink is wakker geworden door laag overvliegende Britse bommenwerpers. In zijn eentje is hij naar buiten gegaan, om te kijken.

De tientallen vliegtuigen die hij over zijn huis aan de Emmastraat ziet vliegen, hebben in Duitsland een grootschalige aanval uitgevoerd op het Dortmund-Eemskanaal bij het plaatsje Ladbergen, net ten noorden van de stad Münster. De dijken zijn daar gebombardeerd, om de binnenlandse scheepvaart te frustreren.

Lancaster

Een van de piloten die in een Avro Lancaster bommenwerper bezig is met de terugreis, is de 23-jarige Geoffrey Stevenson Stout uit het plaatsje Whitehaven. Samen met zes bemanningsleden is hij die avond iets na zeven uur opgestegen vanaf vliegveld Woodhall Spa in Lincolnshire.

Een Avro Lancaster

De grote Britse vliegtuigen worden al snel onder vuur genomen door veel snellere nachtjagers van de Duitse Luftwaffe. Een van hen is dan hard op weg om voor de nazi's een legendarische status te verwerven. De 22-jarige *Hauptmann Heinz-Wolfgang Schnauffer* houdt al zijn 'kills' bij op de staartvleugel van zijn Messerschmitt.

De liefst 94 bommenwerpers die hij tot die avond al uit de lucht heeft geschoten [...], hebben hem zelfs een bijnaam opgeleverd: *Het Nachtspook van Sint-Truiden*, vernoemd naar de vliegbasis in het bezette België vanwaar hij telkens opstijgt.

We hoopten wat te vinden en waren enthousiast. Totdat we dichterbij kwamen. Toen schrokken we ons dood

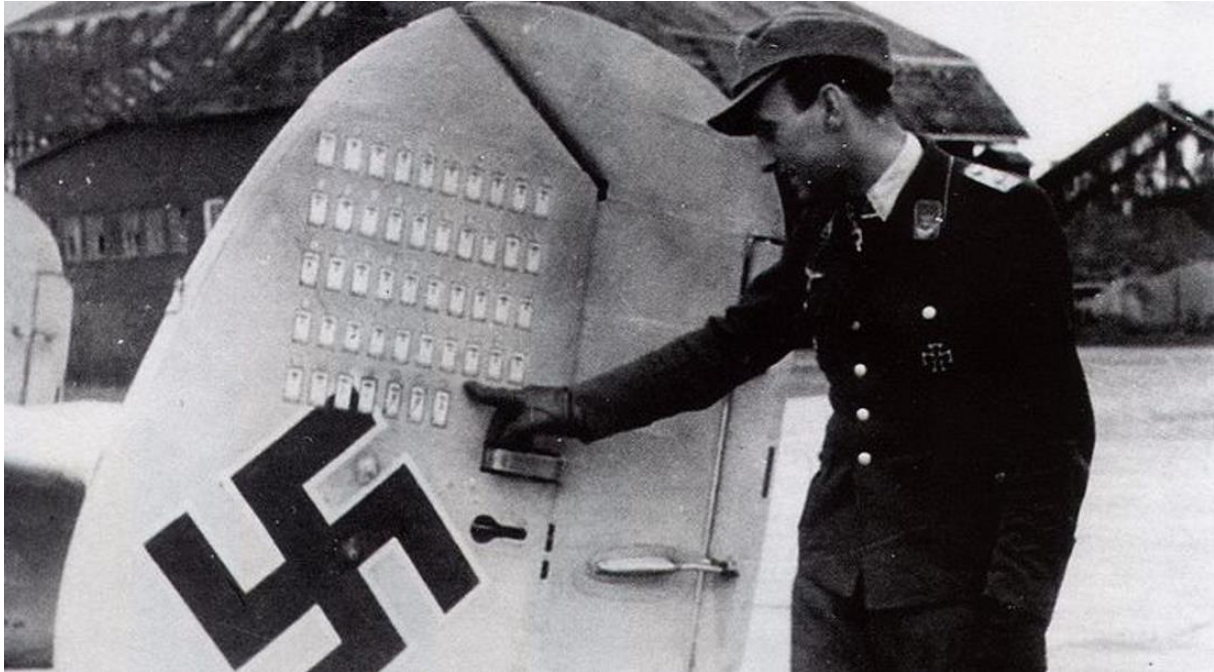
Schnauffer heeft die nacht al twee Britse vliegtuigen uit de lucht geschoten als hij rond 23.15 uur het vuur opent op de Lancaster van Stout. Ook nu schiet hij raak. Drie van de vier motoren van het Britse vliegtuig vallen uit. Stout schreeuwt tegen zijn bemanningsleden dat ze moeten springen.

De zes verlaten het vliegtuig met hun parachutes ergens boven Twente. Stout zelf probeert het brandende vliegtuig naar een plek te sturen waar het veilig een harde landing kan maken.

Vuur

Precies op dat moment kijkt Gerard Geverink omhoog. De hemel licht op. Een brandend toestel scheert laag voorbij. „Ik zag meteen dat het een bommenwerper was”, zegt hij. „*Mijn ogen bleven het toestel volgen en toen ontdekte ik dat de piloot er nog in zat. Het toestel maakte namelijk een uitwijkmanoeuvre.*”

Een heroïsche manoeuvre, zou je kunnen stellen. Door het brandende toestel bij te sturen richting Vorden (en dus niet voortijdig te springen) weet Stout te voorkomen dat de bommenwerper neerstort op bebouwing in de stad Lochem [...].

Heinz Wolfgang Schnauffer telt de vliegtuigen die hij uit de lucht schoot. Volgens zijn logboek steeg Schnauffer 2300 maal op, maakte hij 1133 vliegreun en schoot hij op 164 missies liefst 121 bommenwerpers neer. © Luftwaffe

Geverink: „Niet veel later, nadat het vliegtuig al uit beeld was, hoorde ik een soort doffe bons en zag ik een wolk van vuur omhoog komen in de verte. Dan weet je wel genoeg.”

Rookgeur

Nieuwsgierig als hij is, gaat hij de volgende dag met een vriend op onderzoek uit. Vlakbij de Vordensebinnenweg stuiten ze op het wrak. *„De onderkant van het toestel lag nog min of meer herkenbaar bij elkaar, maar voor de rest was bijna alles vernietigd”,* zegt hij. *„We waren enthousiast en hoopten op een mooie vondst. Op een soort souvenir. Totdat we dichterbij kwamen. We schrokken ons dood.”*

Op de plek van de cockpit ziet hij het levenloze lichaam van Stout. Verbrand. Geverink: *„Dat beeld staat voor altijd op mijn netvlies gebrand. Hij was gekrompen door de hitte. We hadden er in één keer geen lol meer in [...].”*

Gerard Geverink zocht tijdens de oorlog vaker naar vliegtuigwrakken, in de hoop souvenirs mee te kunnen nemen. © Arjan Gotink

Stout is later begraven op de Nieuwe Begraafplaats in Lochem. De gedachten van Geverink gaan deze doden herdenking uit naar hem. Naar die ene avond 78 jaar geleden. Geverink: „*Als hij niet had uitgeweken, had het veel erger kunnen aflopen.*”

1 Reactie

P. Hendriksen

Wist u dat de geallieerde bommenwerpers meer Nederlandse doden op hun geweten hebben dan de Duitsers? Rotterdam was bijv. nooit gebombardeerd als de communicatie niet verstoord was door stoorzenders [..]. Gebaseerd op historische feiten. Het wordt hoog tijd om elk verhaal te belichten. Mij is ook geleerd dat NL neutraal was. Niets is minder waar, getuige het [Venlo incident](#). Als je geschiedenis wil onderwijzen, vertel dan het hele verhaal.

Bron: De Stentor